

Olvasók fóruma

Egyik közösségemben a 2008. februári számból választottunk házi feladatot: három egymást követő, hosszabb-rövidebb cikket. A három szerző mindegyikének írtam egy levelet. Leveleim talán ráirányítják a figyelmet a szerzők írásaira.

Az első cikk címe: A változás szele. Interjú az európai kereszténység változásáról Hubertus Halbfas valláspedagógussal.

Kedves Halbfas!

Nagyon okos a panasz, jó lovagom, Halbfas, Hiba lenne, ha valahogy félremagyaráznám.

(Arany János után szabadon)

Mondjad meg, hogy mi a bajod, megpróbálok segíteni rajta. Ha az a bajod, hogy fáj a hasad, meg az is, hogy nem fáj, akkor nem tudok segíteni, mert nincsen harmadik lehetőség. 73 évesen jutottál el oda, hogy nem tudod, merre előre. Én ilyen ifjú korban még tudtam, s még azt is gondoltam, hogy valakik figyelnek rám. Nem tudok segíteni Rajtad, mert a bajod minden, és mindennek az ellenkezője is.

1. Érintetlenül hagyja ma már az egyház az embereket, s ugyanakkor ma sokkal vallásosabbak az emberek, mint ifjúságodban, mert hat a zenbuddhizmus. Még a szerzetesekre is. Kedves Halbfas barátom, akkor csináld Te is azt! Mért nem csinálsz? El kellene hagynod a tanszékedet? Nem akarod? Mit akarsz? A zen vagy nem a zen mellett – de döntened kell!

2. Azt mondod, hogy a kereszténység gerince a szeretet és igazságosság, de az egyháztörténelemben a dogmatikai tényező a jelentős. Nos, tedd rá az életet vagy az egyikre, vagy a másikra, s majd meglátod, hogy mire jutsz! Lehet belőled Kaifás is, meg a Golgotára is eljuthatsz. De ha tanszékvezető akarsz lenni, már döntéssel is valami mellett, és sajnálkozhat, hogy nem halad a te szeke-re-d nem úgy, ahogy szeretnéd. Ha pedig csak kritizálni akarnál, akkor kiközösíthetnek. Brancsba kell tartozni, s befogni a pofánkat!

3. Képviseled az új érettséget, biztosságot, a spirituális érettséget, az új életet, mondd az új nyelvet, s tedd je-

lentőssé vele a hittartalmakat! Gyűjts mindezekkel, ha tudsz, tábor, csinálj akár új vallást, és jegyeztess is be azt, de képviselj valamit! Hogy mekkora a kínálat a szellemi piacon, jól tudjuk. Minden vallás, minden szellemi mocorgás válságba kerül egyszer. Fogj hozzá bátran a zenezéshez, de az sem kerülheti el a válságot. Majd a tanszékvezetők elemzik az okokat. Úgy, mint te. Jobban, vagy rosszab-bul.

4. Válj meg az antropomorf Isten-felfogástól, amelynek már nincs ere-je! Ne hidd, hogy Isten mindenben il-letékes, ami csak történik! Valld meg, hogy nem mindenható. Valljad a misztikus pánenteizmust, mely szer-int Isten meghaladja mindazt, amit az ember és világ jelent. Higgyed, hogy minden megváltozhatatlan, meg az ellenkezőjét is, és alakítsd ki a hit és imádkozás új gyakorlatát! Magam s mások meg majd eldöntjük, hogy beállunk-e a zászlód alá.

5. Az ifjú holland zsidó nő hitére térjünk? Arra, hogy Isten nem tud segíteni nekünk, hanem nekünk kell segítenünk Istennek, szegénynek? Ez már aztán igazán döfő. Valami ilyes-félét próbált mondani a szegény is-tenkáromló Názáreti is. Nem érte meg 73. esztendejét. Hamarabb elin-tézte főpapja. Követői sem igen éltek sokkal tovább. Hamar elégették e kö-vetőket immár keresztény máglyá-kon. Vannak ügyeskedők, akik to-vább húzzák. De meg is feledkezünk ügyeskedő életükről.

6. Mondjad meg már, Halbfas: Mi-től kellene megváltani minket? Ha Jancsi szereti Juliskát, akkor boldog, s nincs mitől, miből megváltani őt. Juliska is boldog, ha szeret, és ha sze-retik. Elég, ha szeretünk. Elég, ha szeretnek. Jézus is csak szeretett min-ket. Nem volt szüksége arra, hogy Kaifás még keresztre is feszítse... meg arra, hogy teljesüljön ezáltal az Atya akarata. Ezt akarta volna az Atya? A Golgotát? Elhiszed, Halb-fas? Ennek a megváltás-ügynek na-gyon papszaga van. Még annak is, aki beszél róla.

7. Nagyon igaz, hogy a hit története nem a zsidókkal, nem a keresztények-vel kezdődik. Pár tízezer évvel koráb-ban. Ezért nincs is szükség vallási pa-radigmaváltásra. Az urak leváltására

volna nagyon nagy szükség. A pap urakéra is. Meg arra, hogy vannak kedves laikus hívek. Ezt is le kellene váltani. Istenek csak szerelmes lán-nyai és fiai vannak. Ha Jancsi szereti Juliskát, és Juliska Jancsit, akkor minden rendben van.

8. Kedves Halbfas, hagyjuk a fené-be a papokat meg mindenféle egyéb urakat! Azok úgyis csinálják a maguk paradigmáit. S mi mit csinálunk? Hajoljon össze négy-öt magyar meg nem magyar! Ha lehet, akkor pap nél-kül. Ez lenne a nem merő vallási, ha-nem egyetemes emberi paradigma-váltás.

9. Írtam erről közel harminc éve egy kis könyvet. Az volt a címe, hogy Egyházrend. Megsértődött tőle egy-ház és világ. A Hittani Kongregáció asztalára is elkerült. Hamarabb, mint Luther 95 pontja. El is ítélték: téves, veszélyes és félreérthető. Kezébe ke-rült könyvem egy nagyvázsonyi Tsz-dolgozóknak, asszonynak. Ennyit mondott csak rá: nem számít, hogy az egyházzal szól; ez a rend kellene a té-eszünkbe is. Akkor van paradigma-váltás, amikor megszűnik a kinevezés gyakorlata. Erről pedig nem lehet le-szoktatni az urakat. Az egyházban sem, meg azon kívül sem.

A második cikket egy hölgy írta, aki szintén professzora a teológiának, de a tapintatos szerkesztők nem adták meg születése dátumát. Neve Susanne Heine, s írásának címe: Váltsunk már perspektívát! Egyház és teológia – másképp. Nálam biztosan fiatalabb a hölgy. Ezért a megszólítás:

Kedves Zsuzsika!

Ha valaki Bécsben a gyakorlati teo-lógia professzorává tudott lenni, an-nak felnőtten alkalmazkodnia kellett már néhány évtizeden keresztül a lé-tező katolikus egyház perspektívái-hoz, mert különben nem lehetne eb-ben a létező egyházban professzor. Zsuzsa mégis változtatást akar. Tan-szék nélküli magam is így vagyok ez-zel. De hát Zsuzsa meg miben akarná a változást?

Az egyház fájdalmasan tapasztalja, hogy Isten dolgában nincs már szólá-si monopóliuma, mert mások is van-nak rajta kívül a valláspiacon. Nem tetszik ez az egyháznak. Tenni kelle-

ne valamit. Zsuzsa szerint reménybeli keresztényeknek kellene tekinteni a nem nálunk, hanem másutt vásárlókat. Dogmatikai formulák és morálizálások helyett az evangéliumot kellene prédikálnunk, s ezzel mindenkit meg lehetne-kellene szólítanunk. Mi ez az evangélium, nem mondja meg. De elmondja, hogy nem kioktatnunk kell az embereket, hanem szeretnünk. Alighanem azt sugallja, hogy evangélium helyett csak szeressünk, s ne prédikáljunk! Se dogmatikát, se morálist.

Továbbá: alkalmazkodni kell a világhoz, és nem ördöginek nyilvánítani azt. Az utolsó előtti bekezdést képtelen voltam megérteni. De az utolsót már igen: azt, hogy a papok túlságosan gyorsan kerülnek vezető állásba, és teológiai képzettséggel nem rendelkező személyeknek kellene körülvenniük őket. Ennyi a baja. Mit tudok mondani neki? Ennyit:

Jézus evangéliuma jó hír, s azt prédikálni kell, hogy híre menjen. Prédikáció címén pedig Jézus nagyobbára csak moralizált: Légy kicsi, osztozzál, ne verekedjél! Papokat nem szentelt, de küldötteket nevelt, akiknek az lenne a dolguk, hogy tanítókként tanítványokat neveljenek. Az egyháznak viszont papjai vannak, akiket meg elsődlegesen arra tart, hogy megöntsék a bubát, hogy szolgáltatásuk ki a szentségeket, mert nélkülkük nem tudunk üdvözülni. Legalábbis kétezer esztendő óta. Nagyon remélem, hogy a korábbi év-tízezrekben – e szentségek híján – azért nem lett mindenki a pokol martaléka.

Gyorsan vagy nem gyorsan, de csak papok kerülhetnek a papokat szentelő egyházban vezető állásba:

negyven évvel plébános, ötvennel püspök, hatvannal bíboros, hetvennel pápává lesz, akit a bíborosok megválasztanak. Az egyház 999 ezreléke, a többi tagja, szegény, pedig mind csak laikus, csak teológiai végzettséggel nem rendelkező kedves világi hívő; ezért nemigen tudja használni őket, mert nem tanulták meg sem teológiai előfeltevéseinket, sem a nadrágvarrás-keresést. Azt tehát, ami használhatóvá teszi őket.

* * *

A harmadik cikket csak egy teológiai végzettséggel rendelkező neves újságíró írta, Hartmut Meesmann: At-törés az ökumenében? A különvált egyházak és az eucharisztia címmel.

Íme a hozzá intézett levelem.

Kedves Hartmut!

A Kossuth és a vasút nem keverendő össze. Pál letolja Pétert Antióchiában, mert Péter a pogány-keresztényekkel együtt kajolja a vacsorán a zsidó-keresztényeknek tilos ételeket. A vacsora végén még volt kenyértörés is? Lehet, de nem említik forrásaink. Számodra nyilvánvaló, hogy volt.

Mai napság sem katolikusoknál, sem protestánsoknál nincs vacsora, legfeljebb követi a kenyértörést – jelentős dátumokon, pl. ha éppen vasmisét mond egy pap. Az őskeresztények között akkor volt kenyértörés, ha előbb három éven keresztül mint katekumenek megtanulták, hogy mi is a kenyértörés jelentősége; legalábbis az ókori Róma városának egyházában ez volt a szokás. Ezen a tanuláson fordult, hogy lehet-e ellentársadalom.

Tehát nem a kenyértörés teremt jézusi közösséget, hanem a megtanult hit és a hit szerinti élet. Az ellenvilág csak a hit szerinti életnek lesz következménye, hogy ezek és csak ezek hivatalosak a kenyértörésre, amelyen bőségesen adakoznak is, s ebből az adakozásból születik meg a Római Birodalom szegénygondozása. Ellenvilágként.

Pál pedig az ellen tiltakozik, hogy a keresztények Korinthusban elhozzák a közös vacsorára a maguk enniválóját, s a szegények nem tudnak hozni semmit maguknak, s csak nézik, hogyan laknak jól mások. Hogy mi köze volt a korinthusiak vacsorájának a jézusi közösség ellentársadalmához, halljuk csak Pál szavait: „Amikor ugyanis egybegyűltök, már nem az Úr vacsoráját eszitek, hiszen étkezéskor ki-ki a saját vacsoráját veszi elő, hogy elfogyassza, s az egyik éhen marad, a másik pedig dőzsöl. Nincs otthonotok evésre-ivásra? Vagy megvetitek Isten egyházát, és megszégyenítitek a szegényeket? Mit mondjak nektek? Dicsérjelek? Ezért nem dicsérlek benneteket.”

Törjék meg katolikusok meg evangélikusok akár együtt is a nyeret! Aldo hassanak is a kedves világi hívek egymás templomaiban! De ebből még nem lesz jézusi ellentársadalom. Ellentársadalom születéséhez Jézus-követés kell. Hadd ne mondjam el, mi jár annak, aki megpróbál olyasmit csinálni. Az urak kezébe kerül, akik nem szeretik az ellentársadalmat. De nem ám! És tesznek is érte valamit, hogy soha meg ne szülessék az ellentársadalom.

Bulányi György

Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözül

Gazdagodás. Pénzközpontúság. Fogyasztói élet és szemlélet. Sokat beszélgettünk ezekről mostanában.

Tudom, Isten Országá legnagyobb ellenfele a pénz. A pénzszerzéshez szükséges munka elveheti az időt a legszükségesebbektől. El is veszi. Tönkre is tesz. A sok pénz gondolata mégis ott motoszkál az én tudatom mélyén is. Életemben egyszer vettem egy nosztalgialottót. Persze, egyetlen számot sem találtam el.

Most olvastam az újságban, az ötös lottó felhalmozott jutaléka közel kétmilliárd forint. Kitöltök egy lottót, gondoltam. De csak egyet. Életemben a másodikat. Bementem a postára. A postás azt mondta, nem is tudta, hogy lottózom. Égtem egy kicsit. Otthon taláломra kitöltöttem a lottót: 6, 24, 26, 55, 73.

A hét végéig meg is feledkeztem a lottóról. Kapcsolgattam a tévét. Az egyik csatornán lottósorsolás. Ekkor jutott eszembe, hogy én is érdekelt vagyok. Előhozom a szelvényt. Nézem a kihúzott számokat. Mindegyik stimmel. Újból ellenőrzöm. Az eredmény ugyanaz. Már ekkor teljesen megzavar az új helyzet. Este kiülök imádkozni az udvaromba. Nem tudok az imára figyelni. Azon jár az eszem, mit kell ilyenkor tenni?

Másnap felhívom a lottószelvényen lévő telefonszámot. Elmondom, hogy ötösöm van a lottón. Budapestre hívnak a szelvényvel és az okmányaimmal együtt.

Most már nézem az újságokat is. Hány ötös lett rajtam kívül? Mások szerencséjének most nem örülnék. Felléleg-

Vigyázat!
Szatúra!

zem. Csak egy ötös van, az enyém. Az ötös találat nyere-ménye: 1 958 000 000 Ft.

Ennek fele sem tréfa. Pesten kérdezték, hozzájárulok-e ahhoz, hogy a nevemet nyilvánosságra hozzák. Nem járul-tam hozzá.

A pénz rövid idő alatt megérkezett a számlámra. A bank személyzetének be kellett vallanom az igazságot. Azt is megírták az újságok, hogy a telitalálatos lottószelvényt egy Győr környéki faluban adták fel. Tudtam, hogy a titok nem lesz hosszú életű.

Nem gondoltam, hogy a pénz ennyire be tudja tölteni a gondolataimat, az életemet. Lényem legmélyéig hatolt. Allandóan osztottam, szoroztam. Éjszaka sokszor feléb-redtem. Ekkor is egyfolytában osztottam, szoroztam.

Eszembe jutott, hogy amikor évekkkel ezelőtt ilyen dol-gokról beszélgettünk, azt mondtam, aki nagy mennyiségű pénzt nyer, annak illik legalább a 80%-át elajándékozni.

Most, hogy én vagyok ilyen helyzetben, egy kicsit meg-inogtam a régebbi véleményemet illetően. Először azt kezdtem el számolni, hogy ekkora összegnek mennyi az éves kamata, pl. 5%-os kamattal. Elhültem a számok lát-tán. Ha a pénzről szólna az életem, életem végéig be len-nék biztosítva csak a kamatokkal. Évente 100 milliót el-költeni talán nem is tudnék.

Őszintén be kell vallanom, a pénz bővületében éltem már röviddel azután, hogy magaménak érezhettem a hatal-mas összeget.

Végiggondoltam, nekem mire lenne igazán szükségem. Egy jó autóra, digitális fényképezőgépre, projektorra, lap-toppra. Aztán egy kicsit fel kellene öltözködnöm.

Eszembe jutott, a templomaimat is rendbe kellene hoz-ni. Péren a templom belső restaurálása szükséges. Ennyi pénzből új hittantermet lehetne építeni. A plébánia tetőze-tét is le kellene cserélni. Pázmándfalun a templom kül-ső-belső restaurálása, a plébánia teljes felújítása lenne ese-dékes. Töltéstávan is a templom rendbehozatala és új plé-bánia építése lenne szükséges. Táplányon a kis kápolnát kívülről-belülről teljesen fel kellene újítani.

A nyári táborokhoz kellene egy kisteherautó, egy kis-busz. Olyan sátrak, amelyek nem áznak be. Az összes töb-bi felszerelést is fel kellene újítani. Olyan közös tulajdonú kerékpárokat kellene venni, amiket nem lehet egyhamar tönkretenni.

Eddigi gondolataimat megpróbáltam összecszerően le-fordítani a számok nyelvére: ez közel 300 millió forint.

Az biztos, hogy adakozni is kellene a pénzből. N. Gyu-riéknak egy tágas kisbuszra, N. Csabának házépítésre, Ica mamának rezi kiegészítésre, fiatal házasainknak életkez-déshez, építkezéshez, tanulóinknak tandíjra.

Akkor még nem is gondolkoztam azon, hogy szüleim-nek, testvéreimnek is járna egy nagyobb összeg. Mennyi intézmény, alapítvány van, akiket illő lenne segíteni, pél-dául Sz. Gyuszi iskoláját több 100 millió forinttal.

Aztán mennyi a szegény család, egyedülálló öreg a fal-vainkban. Kezdtém listát írni a felsoroltakról. Kiderült, hogy ez a hatalmas összeg is kevés lenne mindezekhez.

Az életem már nem szólt másról, csak az osztásról, szor-zásról, a pénzről gondolkodásról. Hogyan lehet úgy adni, hogy a másik ne sértődjön meg? Hogyan lehet úgy ada-kozni, hogy senkit ne alázzak meg? Hogyan lehet igazsá-gosnak lenni? Hogyan lehet senkit ki nem hagyni az osztó-zásból?

Ezekre a kérdésekre nem nagyon tudtam a választ. Csak azt éreztem, az életem jelentősen megnehezült. Ritkán foglalkozom már szellemi-lelki dolgokkal, mert tele va-gyok a pénz ígézetével. Isten Országáa hangsúlyárnyékba került. Az imáim értékelhetetlenek. Lelkesedésem lelo-

hadt. A sportot abbahagytam. A kisközösségi találkozók alatt is a nagy nyere-mény jár az eszemben.

Egyik éjjel felébredtem. Eszembe jutott, hogy vásárolni kellene egy házat öreg koromra. Az is felrémlt bennem, hogy az idei tábor egyik napján Gerencepuszta mellett ke-rékpároztunk, amikor láttam, hogy egy ottani ház szépen felújítva, székely kapuval eladó. Milyen jó lenne a közös-ségek nyaralásához a téli, tavaszi szünetben.

Nem tudtam szabadulni a gondolattól. Talán a Bör-zsönyben is kellene egy házat venni.

Egész reggelig terveztem, álmodoztam. Teljesen meg-rémültem magamtól. Hova jutottam! Az életem, a gondo-lataim csak a pénzről szóltak. Mint acélháló szorítják az életemet egyre szorosabban.

A falvakban már kezdett terjedni, hogy a papnak ötöse van a lottón. A hír futótűzként terjedt. De akkor már tele-fonon is hívtak idegenek az ország minden tájáról. Alapít-ványok, anyagilag megszorult családok, ügyeskedők, köl-csönkérők. Egész nap szólt a telefon, de személyesen is nagyon sokan jöttek. Pokol lett az életem. Ha akartam, ha nem, a pénzzel kellett foglalkoznom.

Amikor csak lelki tanácsokat tudtam volna adni, amikor csak beszélgetni kellett volna, akkor nem jött senki. Most mindenki itt tolong az ajtóm előtt.

Már undorodtam a lottó ötöstől, a pénztől. Tudtam, hogy nem ez a földi küldetésem.

Átmentem a templomba imádkozni. Be kellett vallanom az Úrnak, hogy hűtlen lettem hozzá. Abba a csapdába es-tem bele, amit jól ismertem. Évtizedekig másokat óvtam ettől. Mennyit beszélgettünk a közösségi tagokkal arról, hogy a pénz démonizálja az életünket, letérit az útról. Íme, én a széles úton járok.

Megrendültem a lelkemben. Szabadulni akartam az éle-temet megbéklyózó pénztől. „Mit tegyek, Uram?” – kér-deztem. A lelkemben tisztán, érthetően, hangosan csak ezt a mondatot hallottam: „Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözüli.” Újból felmerült a kérdés: Mit kell tennem konkrétan? Erre is egyszerű, de hallható felelet jött: „Oszt szét vagyondodat, és kincsed lesz a mennyben!”

Úgy álltam fel az imádságból, hogy tudtam, mi a felada-tom.

Másnap azonnal munkához láttam. Jelentős összeget osztottam szét a közösség tagjainak. Ugyanígy tettem vér szerinti családommal. A templomok renoválására sok mil-liót tettem félre. Akinek gondoltam, adtam pénzt, de így is jelentős összeg maradt. A jelentős összeg teljes egészét át-adtam Gergely Pista barátomnak, aki rengeteg árvaházat tart fenn Erdélyben.

A pénz elfogyott. Megkönnyebbültem. Magamra nem költöttem egy fillért sem. Így van rendjén. Így nyugodt a lelkem. Jó nekem az öreg autóm, a használt kerékpárom, a régi öltönyöm.

Még ezután is sokan jelentkeztek telefonon, személye-sen pénzért. Mindenkinek mondtam, elfogyott. Hitetlen-kedve néztek rám.

Szép lassan újból tudtam imádkozni, olvasni, éjszaka pi-henni. Már nem a pénz töltötte ki a gondolataim, a lelkem egészét. Újra sportolni kezdtem. Közösségeimmel sok időt töltöttem. Visszanyertem régi önmagammat.

Hálatelt szívvel gondoltam Mesteremre, aki megóvott a legnagyobb kísértésben. Általa és vele legyőztem a pénz, a gazdagság, a fogyasztói szemlélet óriási kísértését.

Megértettem, hogy az állhatatossághoz nem pénz kell. Hűség Jézushoz, Isten Országához csak úgy lehetséges, ha a Szentírás igazságait kimagyarázás nélkül megtartom. A világ dolgait igazán nem a pénz oldja meg, hanem a jézusi szemlélet. Aki mindvégig állhatatos marad – azaz legyőzi a Sátánt, állva marad a kísértésben –, az üdvözüli.